

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

friska penningar. Orsaken, at Ostren äro ej mindre sälsynta än dyra, är det öfversködiga Sil = fisken, som löner mer än bryderiet med några Ostren. På Silslaren kostar hundradet 5 Dal. För träet, som här knäpt 300, får Bonden 10 Dal. nu för tiden.

Murmästare = Umbetet här i Staden, som bestå af 6 Mästare, försedde med 45 Arbetare, låter Allmänheten weta, at det har nu mera händerna aldeles ledigt. Detta är et bedröfweligt Himmels = teken i en stad, som utwiser så många ödetomter, men kanske få Besökare af de waragtigare Dignader.

Små Kyrko = Tidningar.

Uti Swenska Församlingen äro döpte i Gosse = och 2 barn: Wigde Skepparen, Olof Hultin, och Jungfru Cornelia Liljeberg: Åstwen Ryparen, Andreas Peterfon, och Jungfru Ger Nyberg: Begrafue, Jungfru Martha Christina i Stads = Timmermannen, Thore Jonsson, och i Barn.

Uti Tyska Församlingen föddt i Gosse = barn. Uti Kronhus = Församlingen Wigde, Soldaten Carl Örtengren, och Enkan Elin Niks Dotter: Soldaten Lars Wärde, och Enkan, Martha Jägersten: Död en fattig Man ifrån Brede Sökn i Wester = Götthland.

Korta Stads = Nyheter.

Götheborgska Werel = Coursen.

	Onsdagen.	Ördagen.	
London	54 $\frac{1}{4}$	54 $\frac{1}{4}$	Dal. Rm.
Amsterdam	50 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{1}{2}$	M: f Rm.
Hamburg	48 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{1}{4}$	M: f Rm.

Ankommen är Skepparen Hans Lund ifrån New Castle med Skotskt Salt och Sliksstenar. Underligt, om Skotska och Sandsten, och kanske flera til bygne tjenliga stenar, ej finnas i sin och war Fädernesbygd!

Utgångne äro Skepparne, Eric Schallin til Hamburg med Sil, och James Stephen til Scotland med Järn och Brede. Resande är Herr Capitaine Hjerta ifrån Carlserona, som men med Fregatten Falk, och bor på Stockholms = Källaren.

**Götheborgska
Sagasinet.**

den 5 Martii. 1759.

Författning af Historien om Götheborgska och Bohuslänska Sille = Fångsten.

Wälkomme åter, råcke Sille = Swärmar, och besöker än våra stränder, än papper! Hwar war det, som jag lemnade Er sista gången? I woren ännu icke rätt inkuarterade i Edra Tunnor. Jag smakade på Silslaken, och slutade i det samma med et tryffel, som lyser i de flesta Exemplaren. Det står No 27 för 36. Önskeligt, om inga wäsendteligare begås i dag, då jag kommer i bråk med Tunnor Sill.

Som förfstlingen af denna handelswara hade sin förnämsta afgang i Stockholm, och klagomål derifrån hördes, at Swenska Sillen, sagdad all war insigt, warret för löst inlagd, och icke nog packad, at ej förtiga, huru liten och stor, mager och fet, blifwet om hwar annan lagd, och sanmanblandad: så hafwer Kongl. Commerce = Collegium, at förekomma slika misbruk, utsedt och tillförordnat Sille = Buys = Skepparne, Hågren och Strandberg, at såsom Upsyningsmän i Götheborg, och närbelägna Skärgårdar, äga inseende öfwer Sillens gelning, Salt = och intågning. Hafwa desse Sill = Intendenter något at påminna; så är Resolumentet af den 8 April 1754 deras Regel, utom Under-

derrättelsen af den 6 Sept. samma år; och deras dighet, at meddela goda råd, och sälja för intet saltade kundskaper. Man förmodar såligen, at gamla Klage-Wisan hådanester uphörer; helst Jiskarne, som förra åren fördat med Sillens och inpackning, at så mycket förr åtnjuta Praemiu nu mera wisligen dröja dermed, tills Inwånarne i Pottunnan bortföras til andra orter, at där undergå yttersta förvandling. I medlertid får Saltet wäl ta, och tränga sig genom Sillen, som winner tillräckelig lake, innan hon wråkes och sulpackas, anhåller om namn af fulkommeligen färdig och Köpmanna = Wara.

Några försök gjordes förra åren, och göras fast utan synnerlig framgång, med Sille-rökning. I twiswel så wi länge bönåsa dermed, innan Götterste Böcklingen kommer i jämförelse med den Wärmste. Långt ifrån at sända någon föda til Italiens som betalar och tackar på köpet för Fiskewaror i stelagen: så möglas den Svenske fort efter rökning. Man har trodt, at Sil-fisket här å orten infaller en tid, då Sillen wore fet, och dymedels otjenlig at kas: hwarföre någre påstådt, at den Sillen, som i Januario, och nu för tiden, insöper, borde Sillfiske förbehållas. Andre gissa sammolikare, at det konsten mer än tiden, som bör i almanhet bättre på och wårdas: i hwilken tanke jag styrkes af vår Scotting och Loutin, som upwiste i förledet är någnistrande prof af förswarligen rökt Sill, och deruptände et nästan utloknat hopp.

Likaledes äro nyttiga Försök, fast af usel anledning anstälta i Kokkonsten. Tilgången på salt war an

gen i hselwra werket så liten, eller för de fleste Sil-saltare så affuren år 1757, at den färsta Sillen föll i wanpris, och såldes för näst intet, eller för några styfwer. Hwarföre Fiskare sunno snarare sin räkning, at koka tran ej mindre af den goda, än stämde Waran, och förtårde således i eld en wällsignelse, som åstaf försigtigare försel af et om sina fördelar granlagare Samhälle. Då Sille-råken bort endast användas til Frankoferi, räknade Fiskeri = Jdkarne för en winst, och trodde sig föräblat en Tunna Sill, om hon förwandelades i tre Kannor Tran; hwarwid de hselwre sunno et bedröfwelig utkomst, ehuru mycket Riket förlorade. Utom så betydande motfål, är det ännu en oberwist upgift, om Frankoferi bör anläggas på en skoglös ort, och der man för framtiden befarar ännu större brist på ounbårliga Wedskutor. Tjenligare håller jag, at nytja Sillerått, och et odugeligt öfwerflöd af stämde Fiskewaror, antingen til Saltpeters beredning, eller til gödsel på åker, ång och Tobaks = plantager, sedan dessa kropspar undergådt sin i hästedyngan befordrade förutnelse.

Enligt hwad redan anfördt är, har Sil = Fisket taget sin början, de 7 förflutna åren, uti September, och uphört i December månad: dock låter ingen med wisshet säga, om Sillen icke i Januario, något år, hållet ständ uti Skårgården, fast köld och is hindrat Fiskare, at eftersöka hånne i det kalla Elementet. I medlertid märkes, som något besynnerligt, at hela sprittande Ladningar ännu wisa sig i Marstrands hamn, och Skårgården deromkring: och skal, efter allförlitliga berättelser, den större och fetare Sillen hålla sig närmare til botten, men det smårre och magrare släktet fluta sig up emot Wattybrynnen. En osörwäntad hushållning har

har derföre satt å sido, wid denna tiden, de wän-
notar, eller så kallade Wader, och sunnet Nät, såsom
mindre tåt bundna, tjenligare til at fånga den större
och spara så länge den mindre Sillen.

I sednare åren hafwa våre Skärgårdar mer
lifnat Marknadsplatser, än Ödemarker. Närings-
get har framläckt folk ifrån aflägsnare orter. Utom
Almogen i Länet, har en myckenhet af Städernes In-
wånare infunnet sig, at hemta Rikedomar wid våra strän-
der. Fiskeri-Compagniet i Stockholm, och Bolaget
här i Götheborg, hafwa gjort et med Skeppare, kom-
ne från alla Sjöstäder här omkring, at slagta i Skä-
gårderna, och samla Tunnetals ämne både för Mat-
Penninge-lusten. Utom de färsta Millioner, som blif-
wet i Staden förtärde, utom all rökt och til Husbehöf
infaltad Sill, och utom den myckenhet, som Almogen
från andra Län til landet utfört, hafwa Fiskeri-
Jötkarne härstädes, in- och utom Staden, til försälning
infaltat år 1752 ungefärligen 1500 Tunnor; år 1753, efter
några förteckning, 4460; år 1754 hela 22046; år 1755 ännu
flera, nämligen 25658; år 1756 jämt 22000; år 1757
ej mindre än 40718, och år 1758 et rikt antal af 45460
Tunnor. All denna Sill hafwa Fiskeri-
Jötkarne af-
tingen med eget folk och redskap fångat, eller färst
Almogen uphandlat, hos hwilken Koppargrufwan och
hela Skiljemyntet råtnu stadnar. Härunder begripes
likväl den Sill, som Fiskeri-Bolaget låtet härstädes
fångas och infaltas, nämligen

År 1753 opackad 830 Tunnor, packad 744 Tunnor.
År 1754 - " - " 3158 - " - " - " 2770 - " - "
År 1755 - " - " 2219 - " - " - " 1980 - " - "

Men Patriotet låta sig ej fånga med så liten Sill;

och dessa summor äro föga betydande mot alla de 1000,
som blifwet på Lands-Cancelliet upgifna, hwaraf en
benägen penna gifwet mig tilförlitelig och fullständig del.
Swad hindrar, at lägga för Almånhetens ögon Förteck-
ningen, som hon lyder, på hela Sille-fångsten uti alla
Götheborgske och Bohuslänske Skärgårdar; NB för
år 1758?

Götheborg. I Norra Skärgården härstä-
des hafwa fremmande Skeppare infaltat, och til inrikes
städer utom Länet affändt, enligt utgifna Tullbåf, 15104
Tunnor Sill, och i Södra Skärgården 6956 dito. Si-
kalebes har hit til staden infommet Sill, infaltad i
Skärgården, til 193 Tunnor. Men största summan ut-
gör den Sillen, som färst ankommet til staden, och ef-
ter utgifna Tull-bewis blifwet af Stadens Inwånare
infaltad til salu, nämligen i Masthugget på Amiralitets-
Swarfwen, och wid Stranden på gamla Elfsborgs La-
dugårds ågor 23812, samt inne i Staden 21657 Tunnor.
Deputat komma med i denna räkning 9439 Tunnor,
som blifwet til Husbehöf infaltade. Denna Sillen in-
fördes i Staden, och antecknades i Frihets Specialerna
wid stora och lilla Boms Tullkamrar.

Udewalla. Här har man infaltat 21431
Tunnor, och i **Marstrand** 12179 samt i Konghell
2634 dito. Från **Serömsstad** är ännu ingen För-
teckning ankommen. Uti **Åsthem** och **Säfwedals**
Härad, samt **Östra** och **Vestra Hisingen** eller
dit hörande Skärgård, är, efter Krono-Befalnings-
mannens berättelse, fiskt Sill, 27369 Tunnor. Men
emedan en ringa del här af gådt til landet, och den
 mesta blifwet hit til staden införd, ökes hon icke förra
antalet. Från **Inlands Fogderi** räknar man til
Hus-

Husbehof insaltad Sill, 4646 Tunnor: från **Oron** och **Tjörns** Fögderi til husbehof 1187, och til salu 169 Tunnor. Deputan äro til Städerna, och i Skårgården den liggande Fartyg, försällda, som här ej utföras, 380 Tunnor. I **Sunnerrwikens** Fögderi insaltades 6 Tunnor, försälldes färsta Sil-Tunnor 350. Ändteligt slutas räkningen med 2422 Tunnor, från **Norwikens**

Således hafwa **Götheborgske** Skårgårdar kallat af sig 77163 Tunnor insaltad Sill, och de **Bohuslänske** 47181 dito, tillsammans 124344 Tunnor. Man väntar någon tillökning innan kort, emedan någre Sill-Handlare ännu ej låtet hela sit insaltade Wål wrakas och packas: hwarförinnan inga Tulbewis, säkraste Dömmeter i dessa stridigheter, wederbörligen inlemnas. Äfwen märkes, at ibland dessa 124344 Tunnor, har utgått tingen färst afgådt til landet, eller är til husbehof insaltat, et parti af 20375 Tunnor; hwarföre åter 103968 dito, proppade med försvarligen handterad, och försäljande Sill: en wigtig Handels-Artikel för Riket, helst om större delen afgår til Utlänningen, och säljes med samma fördel, som i år förbjudes.

Stads: Nyheter.

Den 26 sifflodne Februarii affeglade från **Wester** gehåla och **Riswe-Fjord**, 2:ne Swenska Ostindiska Compagniets Skepp, ämnade til **Canton**, och ledsagas af Fregatten **Postillon**, en snäll Seglare, förmodeligen uttapper Försvarare. **Fredric Adolph** och **Stockholms** Slott äro sjelfwe rikeligen försedda med Canoner, nämligen det förre med 29, och det sednare med 31, större och mindre. Besätningen är på det ena 150 Mann och på det andra 154; det är öfwer wanligheten taler jag får och lägga til, dyrlegdare. **Stockholms**

är det största Skepp, som Compagniet hittills utrustat: Det består af 454 swära läster, och gör nu första resan. Efter wänne försänt försök, hafwa bägge Skeppen ändteligen fädt gynsam Wind, och önske wi dem korteligen en i flera mål fördelagtig Resa.

Om Utlänningen kan jag litet eller intet utlåta mig: I Rista klåden, och litet bly, med något barlast och förädlat järn, har litet at betyda mot 220 til 250 Tusen Snyck von Aktien, som medtagas ifrån **Cadix**. Här af kan dock ingen ting inwändas mot nyttan af en så lysande handels-inrättning. Ho ser icke, at dessa 9 Tunnor guld, och hwad mera til **Chines** och Utlänningar utgår, oförlikneligen wäl förwandlas, när försälningen af de gröfre Theer, som resa utan krus härifrån, ersätter under tiden 2:ne om icke 3:ne dylika Förlag? Och ehuru dugtig sats af Bly och annan utförsel tillägges, ersättes den såfærligen i samma Proportion af de finare Theer, **Porcellainet**, **Sidentygerna**, med mera, hwilkas försälning ämminstone må stiga til 3 Tunnor guld.

Af allt detta följer dock icke, at Compagniet har en otrolig winning. Ehuru liten insigt jag äger i dessa ströken, ser jag dock noggsamt, at utgifterna til Skeppens Utredning, Besätningens aflönning och förtäring, at förtiga försäkring och flera puncter, stiga kanske til 200000 summor; men som de fleste tilfälla inrikes folk, håller jag före, at efter en usel Auction, ingalunda riket, men wäl Compagniet undertiden lider. När många Thee-Skepp ankommet til Europa, säljes det grofwa Theet ofta til 27 styfwer, eller 1 Dal. Skålpundet, hwilket i förledet är kostade 2 Dal. 9 öre; hwar af bestafsenheten af denna storhandel sticker i ögonen. Denna gången wil jag ej wåga mig längre in i stridigheter.

Korta Lärda Nyheter.

Götheborg. Hos Consistorii Notarien härdes, Herr Joh. Alander, finnes följande lärda Nyheter.

1) Prosten, Mag. Carl Ekmans Epistel = Postilla i 4:te om hvilken Hans Högwördighet i Linköping ytrat at så fullkomlig utläggning öfver alla Afsonfångs = Texter icke är tillförene utarbetad på vårt Modersmål. Exemplaret kostar 13 Dal. R:mt. 2) Herr Biskop Rhyms Svea = Rikes Biskops Chronika, som kostat praenuntianter 7 Dal. R:mt, men säljes nu mera för 5 Dal. i samma Mynt. Utan twiswel är denna Boken wärd för summan, fast Swenskan i Chronikan så wäl som för stilkkan smakar mången äfvenså litet, som min och min Disputationer anstädt Hans Högwördighet. 3) Sammandrag af Cancelli = Rådets, Herr von Dalins Historiska, hwaraf första Delen redan utkommet, och erhålles tillika med Fristelig försäkran om den andra, som är utgiven der Pressen, mot 4 Dal. S:mt, på godt Holländskt Papper = Trykpapper, och mot 5 Dal. på Skripapper. Brevet draget innehåller Författarens egna ord, och mera höfves ej at sägas til Bokens heber. 4) En wacker Nyman på Swenska, kallad Rolofs händelser, med mera. Denna Bok får nog afgång, om Fruntimren i Götheborg äro så läsgiriga, som annorstädes. Priset wärd icke, frågar och litet derester. 5) Peringskölds Bibliotek = Slägt = Register, för 10 Dal. R:mt. 6) Wennerbergs Botemedel emot fallande = sjukkan, för 4 öre S:mt.

Likaledes finnas ännu hos den bekante Bokbindaren här nyligen utgifwit Carga på sina Böcker, Exemplar af de Licent. Knös makra Predikningar, och ibland andra Boks = Frestelser, et arbete, som påminner oss, hwad i går talades, och är kanske redan förgåtet. Jag har det förtwende til Götheborgares Christiendom, at Tuppelagor ej interessera dem mer än förenämnda Skrifter.

Hwad Nytt i Staden?

den 5 Martii 1759.

Kundgörelser.

Den som ästundar en så kallad Camera Obscura med alt sit tilbehör, tåckes infinna sig i min, med hela 40 Dal. S:mt. Uppfinnaren af denna Machinen war den wise mannen, Baptista Porta, hwilken jag hwarfen har den äran at känna, eller tid at esterspana i lärda Werlden. Den wälbekante Sturmius asritade Slott i sina färgor, med tilhjelp af detta konstögar, innespärred i en liten mörk Kammare, hwilken drogs lika som en wagn. Ingen målare estersapar sjelfwa rörelsen, som tingen äga; men detta werkar Naturen på et hwitt papper, hwarpå bilderna af utwärtens ting, emottagna genom et dubbelt och kulrigt glas, tydeligen föreställas. Många förnöjande Skådespel, mycket ljus i Optiquen, och mycken lärdom för Målare, lemnar detta artiga konstögar. En Diopter = lineal, med fullkommen Scala, nyttig för Landtmätare, kan och erhållas för 18 Dal. S:mt.

Nedan jag skrifer om mörke Kammaren, så blifwa 2 ledige til Påst, hos Johan Fredric Meyer, boende mellan Kongs = och Wal = på Magasins = gatan. Kammen äro i öfwerwåningen, och at gatan belägna, solgagteligen ljusa om klara dagen, men af den underliga egenkapen, at de passa sig allena för ogiftra Personer.

Til prydnad i ena Kammaren, kan en god och behållen, fast han kallas Rese = Coffert, erhållas hos Madam Lagor under Stogen. Cofferten har det Swenska selet, at han är med en Ängelsk läs wäl bestagen.

S:mt